

Peer Reviewed Referred
and UGC Listed Journal
(Journal No. 40776)

ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL
MULTIDISCIPLINARY QUARTERLY
RESEARCH JOURNAL

AJANTA

Volume-VIII, Issue-I
January - March - 2019
Marathi Part - II

IMPACT FACTOR / INDEXING
2018 - 5.5
www.sjifactor.com

Ajanta Prakashan

❧ CONTENTS OF MARATHI PART - II ❧

अ.क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
१५	म. जोतिराव फुले यांचे वाङ्मयीन योगदान प्रा. डॉ. शोभा रोकडे	७३-७७
१६	मानवी हक्क आणि महिला विकास प्रा. श्याम व्हि. येवतीकर	७८-८०
१७	भारतातील संसदीय शासनासमोरील आव्हाने डॉ. माया एस. वाटाणे	८१-८४
१८	भारतीय शेतकऱ्यापूढील शेतसाऱ्याचा प्रश्न प्रा. डॉ. एन. बी. मठपती	८५-८८
१९	परिवार व समाज के मार्गदर्शक वृद्धजनों की समस्या और भारत की आंतरिक चुनौतिया डॉ. शारदा आय. महाजन	८९-९३
२०	गौरी देशपांडेचे व्यक्तिस्वातंत्र्यावद्दल विचार डॉ. पूजा मनोज सावजी	९४-९८
२१	भारतीय लोकशाहीसमोरील आव्हाने आणि सुशासन डॉ. ज्ञानेश्वर यावले	९९-१०३
२२	अमरावती जिल्ह्यातील साक्षरतेचे तुलनात्मक विश्लेषण - एक भौगोलिक अध्ययन (२००१-२०११) प्रा. शशिकांत पी. दुपारे	१०४-१०६
२३	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे समाजवादाविषयीचे विचार प्रा. चांगदेव केशवराव भाजीखाये	१०७-१११
२४	बोदलकसा मध्यम जलसिंचन प्रकल्प संक्षिप्त अध्ययन प्रा. आर. झेड. गौतम	११२-११४
२५	नागपूरमधील महिलांमधील रोजगारासंबंधीची जागरूकता डॉ. अनिता जिवतोडे टेकाडे	११५-११६
२६	बहु आयामी व्यक्तीमत्व डॉ. जे. पी. नाईक प्रा डॉ. विनोदकर व्ही. एस.	११७-१२०
२७	समाजसुधारक महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे कार्य एक अभ्यास प्रा. झरेकर रमेश सोनू	१२१-१२६

२३. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे समाजवादाविषयीचे विचार

प्रा. चांगदेव केशवराव भाजीखाये

सहयोगी प्राध्यापक, डॉ. एल. डी. बलखंडे कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स पवनी, जिल्हा भंडारा.

प्रस्तावना

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी आपल्या जीवनाच्या अंतापर्यंत अविश्रांत देशसेवा केली. विविध क्षेत्रामध्ये त्यांनी दिलेले योगदान अनंत काळापर्यंत देशाला मार्गदर्शक ठरेल असेच आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे अतिशय विद्वान आणि प्रकांडपंडित होते. त्यांच्या ज्ञानाला मर्यादा नव्हती. डॉ. आंबेडकर म्हणजे ज्ञानसुर्य, त्यांनी या ज्ञानाच्या जोरावर मातीतून माणूस निर्माण केला एवढेच नाही तर त्यांचा स्वाभीमान जागृत करून त्या समाजातील लोकांना अन्युत्त शिखरावर नेऊन पोचविले. डॉ. आंबेडकर कायदेपंडित, शिक्षणतज्ञ, अर्थतज्ञ, श्रेष्ठ दर्जाचे पत्रकार, संसदपटू, समाजसुधारक, राजकीय तज्ञ म्हणून त्यांची ख्याती सर्वदूर होती. ते जागतिक स्तरावरील महान विद्वान होते. आयुष्याच्या अंतिम क्षणापर्यंतची त्यांची प्रत्येक कृती देशहित जोपासणारी आहे.

समाजवादा संबंधीचे विचार

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या समाजवादाचा उगम दारिद्र्याविषयी डॉ. आंबेडकरांना असलेल्या पोटतिडिकीत आढळतो. त्यांनी दारिद्र्य फार जवळून पाहिले होते. प्रत्यक्ष खूप भोगले होते. म्हणून त्यांना दारिद्र्याची विलक्षण चीड व मृणा होती. दारिद्र्यनारायणांचे कल्याण हा त्यांचा निदिध्यास होता. कुणी दारिद्र्याचे उदात्तीकरण करू लागल्यास डॉ. आंबेडकर चिडत. कारण या मार्गाने हा प्रश्न सुटणार नाही फक्त त्यावर तात्पूरता पडदा पडेल हे त्यांना पक्के ठाऊक होते.

आधुनिक औद्योगिक व यंत्रप्रधान सभ्यतेला राज्य समाजवादाची विशेषच आवश्यकता आहे असे डॉ. आंबेडकरांचे मत होते. कारण या सभ्यतेचे काही अंगभूत दोष आहेत. तिचे काही अनिष्ट सामाजिक आणि आर्थिक परिणाम जाणवू जागले आहेत. या परिणामांचे अपश्रेय यांत्रिकीकरणाला वा औद्योगिककरणाला खचितच देता येणार नाही. कारण दोष त्यांचा नसून चुकीच्या सामाजिक रचनेचा आहे. या समाजव्यवस्थेने खाजगी मालमत्तेला व वैयक्तिक फायद्याला निरंकुश पावित्र्य प्रदान केले आहे. यंत्रांचा व आधुनिक सभ्यतेचा लाभ सर्वांना घेण्याच्या आड ही व्यवस्था आली आहे. म्हणून यंत्रांचा व वैज्ञानिक सभ्यतेचा निषेध करणे योग्य नाही. तर प्रस्तुत समाजरचना बदलून टाकण्याचा प्रयत्न करणे हा मार्ग योग्य आहे.

डॉ. आंबेडकर म्हणतात, व्यक्तीच्या जीवनात श्रमांना निश्चितच महत्व आहे. परंतु नूसते परिश्रम व्यक्तीची सांस्कृतिक पातळी उंचावू शकत नाही. माणसाचे वेगळेपण त्याच्या संस्कृतीत आहे. संस्कृतीमुळे तो पशुपेक्षा वेगळा आणि श्रेष्ठ ठरत असतो. पशुंचे संस्कृतीविना भागते. माणसाचे भागू शकत नाही. म्हणून समाजाने व्यक्तीला सांस्कृतिक जीवन उपलब्ध करवून देण्याची आवश्यकता निर्माण होते. यासाठी शारीरिक

